

AGDER
fylkeskommune

Tilstandsrapport 2019

For videregående opplæring

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
1.1	Kvalitetsmål	4
1.2	Vedtak i 2019	4
2	Sammendrag	6
3	Gjennomføring	8
3.1	Gjennomføring etter fem/seks år	8
3.2	Gjennomføring etter ett skoleår	9
3.3	Gjennomføring i fag- og yrkesopplæringen	12
3.4	Gjennomføring – analyse og vurdering	14
4	Læringsutbytte	16
4.1	Læringsutbytte i skolen	16
4.2	Læringsutbytte i fag- og yrkesopplæringen	18
4.3	Læringsutbytte – analyse og vurdering	19
5	Læringsmiljø	20
5.1	Læringsmiljø i skolen	20
5.2	Læringsmiljø i fag- og yrkesopplæringen	21
5.3	Læringsmiljø – analyse og vurdering	22
6	Voksne i videregående opplæring	24
6.1	Karriere Agder	24
6.2	Fagskole	25
6.3	Fengselsundervisning	25
6.4	Voksne i fag- og yrkesopplæringen	26
6.5	Voksne i videregående opplæring – analyse og vurdering	27
7	Innspill	28
7.1	Ungdomsperspektivet på videregående opplæring i Agder	28
7.2	Innspill fra Elev- og lærlingombudet	28
7.3	Kommentar fra arbeidstakerorganisasjonene	29
8	Veien videre	32
9	Tabelloversikt	34

1 Innledning

Tilstandsrapporten er en del av skoleeiers forsvarlige system for vurdering av om kravene i opplæringsloven er oppfylt. Rapporten er hjemlet i opplæringsloven § 13-10, og skal inneholde vurderinger knyttet til gjennomføring, læringsutbytte og læringsmiljø.

Aust-Agder og Vest-Agder var separate fylkeskommuner i 2019. Samarbeidet, og forberedelsene til fylkessammenslåing, var imidlertid i full gang, og mange prosesser var felles. Vi velger derfor å presentere en felles tilstandsrapport for videregående opplæring 2019. I Hjernen & Hjertet er det mulig å ta ut resultater samlet for alle skolene i nåværende Agder fylkeskommune. Statistisk Sentralbyrå, Skoleporten og Utdanningsdirektoratets statistikkportal viser imidlertid sine resultater ut fra fylkesinndelingen som gjaldt i 2019. Disse resultatene vil fylkeskommunen omregne til tall for Agder.

Fylkeskommunen er som skoleeier ansvarlig for kvaliteten på opplæringen i de videregående skolene. Tilstandsrapporten skal gi styringsorganene et faktabasert grunnlag for beslutninger som angår videregående opplæring på alle nivåer. Agder har de siste årene hatt en sterk vekst i folketallet. Hovedårsaken til dette er innvandring (kilde: SSB). Samtidig har fylket lav sysselsettingsgrad, og andelen unge på uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger er høy. Fullført og bestått videregående opplæring kvalifiserer ungdom og innvandrere til høyere utdanning eller arbeidsliv. God opplæring er derfor ikke bare viktig for den enkelte elev og lærling, men også i stor grad for regionen.

Kvalitet i opplæringen må utvikles gjennom en felles innsats fra alle involverte, og skoleeier har en sentral rolle i å tilrettelegge for dette.

Å utvikle norsk skole gjennom å stimulere til sterkere profesjonelle fellesskap krever lokale skolemyndigheter som forvalter sitt ansvar for skolen på en god måte. Gode eiere har klare forventninger til skolen, og legger også til rette for at lærere og skoleledere sammen kan utvikle samarbeid som har elevenes læring som sitt hovedmål (Meld. St. 21 Lærelyst, s. 37).

Kvantitative data har en sentral plass i tilstandsrapporten. Fakta som viser fylkeskommunens utvikling, og hvordan Agder ligger an sammenliknet med landet for øvrig, er en viktig del av grunnlaget for valg av tiltak fremover. Men vi trenger også å høre hvordan de som er involvert i opplæringen, både elever, lærlinger, lærere og skoleledere, opplever tilstanden. Representanter for disse gruppene har derfor, i ulik grad, bidratt i utarbeidelsen av tilstandsrapporten.

1.1 Kvalitetsmål

Agder fylkeskommune har et overordnet mål for hvert av de tre satsingsområdene i opplæringssektoren:

- **Gjennomføring:** Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som anerkjennes for videre studier og arbeidsliv.
- **Læringsutbytte:** Alle elever og lærlinger som går ut av videregående opplæring skal ha kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å mestre videre utdanning og arbeidsliv.
- **Læringsmiljø:** Alle elever og lærlinger skal inkluderes, trives, oppleve mestring og få faglige utfordringer. Fylkeskommunen har nulltoleranse for alle former for mobbing og diskriminering.

Disse målene ble utarbeidet gjennom Strategisk notat utdanning, og er felles for hele agderregionen. I tillegg setter fylkeskommunen hvert år kvant mål for gjennomføring, læringsutbytte og skolemiljø.

1.2 Vedtak i 2019

Tilstandsrapport 2018 for Aust-Agder fylkeskommune ble behandlet i Fylkestinget 30.04.19, sak 19/16. Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Den fremlagte tilstandsrapporten for videregående opplæring i Aust-Agder fylkeskommune 2018 tas til etterretning.
2. Følgende sentrale fokusområder utpeker seg i tilstandsrapporten og legges til grunn for det videre kvalitetsutviklingsarbeidet:
 - Økt gjennomføring med fokus på tett og systematisk oppfølging av elever.
 - Videre satsing på det psykososiale læringsmiljøet i opplæringen med nulltoleranse for mobbing på skoler og i lærebedrifter.
 - Forbedring av elevenes læringsutbytte gjennom økt fokus på elevenes læringsmotivasjon og kompetanseheving for lærerne.

Tilstandsrapport 2018 for Vest-Agder fylkeskommune ble behandlet i Fylkestinget 22.10.19, sak 48/19. Fylkestinget fattet følgende vedtak:

1. Tilstandsrapport 2018 for videregående opplæring tas til orientering.
2. Tilstandsrapport 2018 for videregående opplæring legges til grunn for arbeidet med å nå målene i regionplan Agder 2030.
3. Følgende legges til grunn for videre kvalitetsarbeid i videregående opplæring:

- a. Årsaker til frafall på yrkesfaglige utdanningsprogram undersøkes, og tiltak settes i verk. Tiltak for at alle søkere får læreplass og gjennomfører læretiden prioriteres spesielt.
- b. Administrasjonen bes gi en vurdering av følgende forslag: Søkere som har bestått Vg2 innen yrkesfag skal tilbys læreplass påfølgende skoleår/høst.
- c. Arbeidet med god, relevant og tilpasset opplæring, slik at elevene opplever mestring og læring, videreføres. Arbeid med Fagfornyelsen prioriteres spesielt.
- d. Arbeidet for å nå nullvisjonen for mobbing i skole og lærebedrift videreføres.
- e. Arbeidet for å kvalifisere voksne og innvandrere til videre studier og arbeidsliv videreføres.

2 Sammendrag

Tilstandsrapport 2019 for videregående opplæring presenterer resultater for skoleåret 2019-2020, så langt disse er tilgjengelige. Rapporten omfatter derfor hele Agder, selv om vi i 2019 var to fylkeskommuner. SSB, Skoleporten og Utdanningsdirektoratet presenterer resultatdata ut fra gjeldende fylkesstruktur, og fylkeskommunen har beregnet resultatene for Agder på grunnlag av tallene for hhv. Aust-Agder og Vest-Agder.

Skoleåret 2019-2020 ble annerledes enn noe tidligere skoleår. Alle de videregående skolene i Agder fylkeskommune var stengt fra 12. mars 2020 til midten av mai. Lærere og elever måtte raskt omstille seg til digital undervisning, med hjemmet som arbeidsplass og læringsarena. Dette var krevende for alle, men, som resultatene viser, gikk det i hovedsak svært bra.

Gjennomføring

Fra 2019 måles elevkullsgjennomføring fem år etter oppstart for elever i studieforbereende utdanningsprogram, og seks år etter oppstart for elever i yrkesfaglige utdanningsprogram. Dette gjør at de fleste elever har to år etter normert tid til å fullføre. Agder har en større andel som fullfører og består enn landssnittet, og for de som ble målt i 2019 ser vi en liten økning fra året før. Det er imidlertid fortsatt mange som slutter på yrkesfaglige utdanningsprogram.

Fylkeskommunen har noe lavere gjennomføring etter ett skoleår enn landssnittet. Andelen økte betydelig skoleåret 2019-2020, både lokalt og nasjonalt, fordi det ikke ble gjennomført eksamen for elever våren 2020. Det er stor variasjon i skoleårgjennomføringen mellom skolene i Agder, og hele syv skoler hadde over 90 prosent fullført og bestått i 2019-2020.

På tross av økt skoleårgjennomføring, hadde færre elever enn tidligere ordinær progresjon dette skoleåret. Flere enn tidligere sluttet mellom trinnene. Det var også en betydelig økning i antall tilmeldte til oppfølgingstjenesten.

På landsbasis var det en stor økning i andel søkere som fikk lærekontrakt i 2019. I Agder var imidlertid andelen omtrent den samme som året før. 82 prosent av lærlingene i Agder har oppnådd fag-/svennebrev tre år etter oppstart. Landssnittet var 80,8 prosent. Dette er en reduksjon fra året før, både lokalt og nasjonalt.

Læringsutbytte

Eleven i Agder fylkeskommune får karakterer som i hovedsak ligger noe under landssnittet. Samtidig kommer ungdommene inn i videregående opplæring med en lavere karakterpoengsum enn landet for øvrig. Skolene i Agder løfter elevene i flere fag, men har enda ikke lykket i å nærme seg det nasjonale snittet i norsk.

Lærebedriftene i Agder har gode resultater. Andelen lærlinger som får Bestått meget godt til fag-/svenneprøven er høyere enn landssnittet, og en lavere andel stryker.

Læringsmiljø

Resultatene fra Elevundersøkelsen er svært stabile over tid, både lokalt og nasjonalt. Vi ser imidlertid en økning i andel elever som oppgir at de er blitt mobbet av medelever. Dette vil fylkeskommunen ta tak i. Høsten 2020 fikk Agder fylkeskommune på plass en «mobbeknapp», som skal gjøre det enkelt for elever og lærlinger å melde fra dersom de ikke har det trygt og godt på skolen eller i bedriften.

Elevene i Agder fylkeskommune oppgir at de får støtte fra lærerne, har felles regler og en god læringskultur på skolen. Men de er mindre motiverte enn vi ønsker, og er ikke fornøyde med skolenes vurderingsarbeid og elevmedvirkning.

Lærlingundersøkelsen viser at lærlingene i hovedsak mener at opplæringskvaliteten i lærebedriftene er god. Det er imidlertid en betydelig økning i andel som oppgir at de har blitt mobbet på arbeidsplassen. Fylkeskommunen arbeider med dette på systemnivå.

Voksne

Antall voksne i videregående opplæring i Agder fylkeskommune har økt kraftig de siste par årene. Karriere Agder gjennomfører realkompetansevurdering og tilbyr kompetansegivende opplæring i studiekompetansecfag og yrkesfag. Sentrene måtte stenge en periode våren 2020, og aktiviteten ble derfor redusert.

Fagskolen i Agder gir tilbud om høyere utdanning innen tekniske fag, maritime fag og helse- og oppvekstfag. I tillegg tilbyr fylkeskommunen desentralisert fagskole i helse- og oppvekstfag. Fylkeskommunen har også ansvar for fengselsundervisning, og er i gang med å etablere tilbud i nye Agder fengsel.

Innspill

Ungdommens fylkesutvalg mener at de videregående skolene i Agder fylkeskommune holder høy kvalitet. De er imidlertid ikke fornøyd med rådgivingstjenesten, og opplever at rådgiverne ikke kjenner godt nok til det nye inntaksreglementet. De er også kritiske til skolenes tilrettelegging for elevmedvirkning. Svake resultater på indikatoren elevdemokrati og medvirkning støtter opp om dette.

Elev- og lærlingombudet mener at ansatte står på for å skape et godt og trygt læringsmiljø for elever og lærlinger. Ombudet hadde færre henvendelser fra elever i 2019-2020 enn tidligere, men flere fra ansatte.

Arbeidstakerorganisasjonene skriver at resultatene viser at tilstanden i skolen er god. De ønsker et enda tettere samarbeid der en presenterer vurderinger som ser lenger enn de målbare resultatene, og beskriver arbeidet som blir gjort i opplæringen.

Veien videre

Agder fylkeskommune vil fortsette arbeidet for å sikre at alle som får opplæring i fylkeskommunen, enten de er elever, lærlinger, studenter på fagskolen eller voksne, har et trygt og godt læringsmiljø, får anledning til å utvikle sin kompetanse ut fra egne forutsetninger, og til å fullføre og bestå den opplæringen de har planlagt.

3 Gjennomføring

«En høyere andel elever og studenter gjennomfører videregående opplæring, fagskole og høyere utdanning» Mål mot 2030, Utdanning og kompetanse, Regionplan Agder 2030.

3.1 Gjennomføring etter fem/seks år

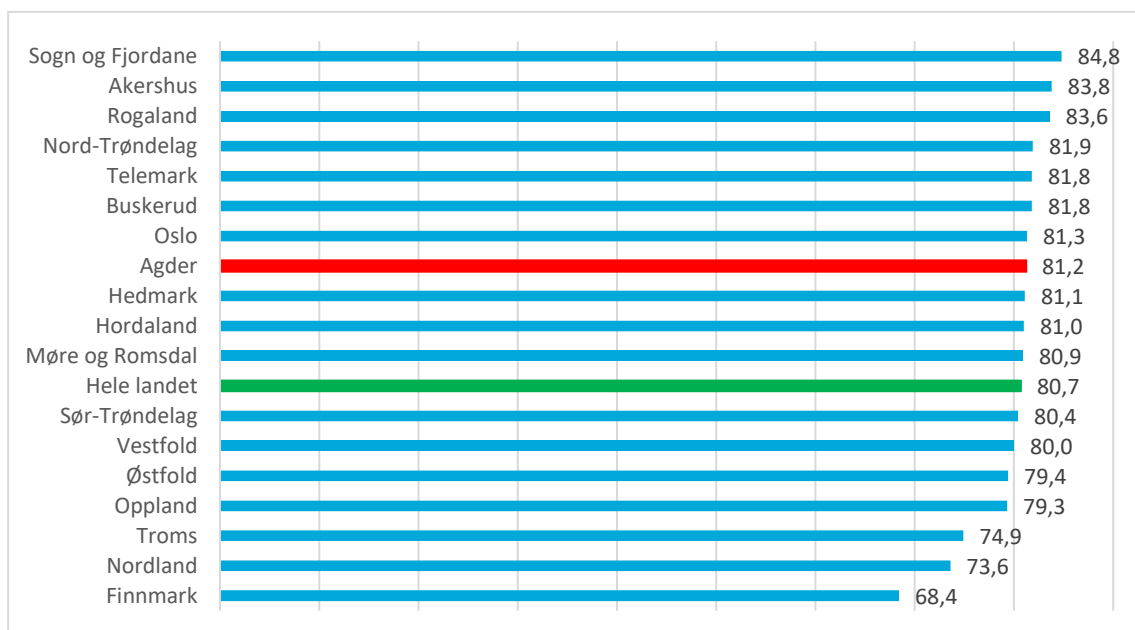
Fra 2019 måles andelen fullført og bestått fem år etter oppstart for elever som går på studieforberedende utdanningsprogram, og seks år etter oppstart for elever som går på yrkesfaglige utdanningsprogram. Tidligere var måletidspunktet etter fem år for alle. Det innebærer at tallene for tidligere år vil avvike fra det som er presentert i de foregående tilstandsrapportene.

Resultatene for 2019 gjelder elevkullet som begynte videregående opplæring yrkesfag høsten 2013 og studieforberedende høsten 2014.

Gjennomføringen i videregående opplæring har økt jevnt i Agder siden målingene startet. For kullet som ble målt i 2019 har andelen som har fullført og bestått, flatet noe ut, mens andelen som har sluttet er redusert. Flere har fullført grunnkompetanse, og flere er fortsatt i opplæring.

SSB presenterer resultatene ut fra den fylkesstrukturen som gjaldt i 2019. I tabell 1 bruker vi SSBs tall, men har slått sammen resultatene for Agder.

Tabell 1: Gjennomføring etter fem/seks år, fylkesresultater

Kilde: SSB. Tallene inkluderer fullført planlagt grunnkompetanse

Tabell 2: Status for gjennomføring etter fem/seks år

Agder	2010-2016	2011-2017	2012-2018	2013-2019
Bestått vgo	77,0	76,8	78,1	78,3
Grunnkompetanse	2,7	2,4	2,8	3,0
Fortsatt i opplæring	2,9	3,2	2,8	3,0
Fullført, ikke bestått	5,8	6,1	4,9	5,1
Sluttet	11,6	11,5	11,4	10,7

Kilde: SSB. (Oppstartsår gjelder yrkesfag, studieforberedende er ett år senere)

Tabell 3: Gjennomføring etter fem/seks år fordelt på utdanningsretning

Agder 2013/14-2019	Studieforb.	Yrkesfag
Bestått vgo	88,5	68,8
Grunnkompetanse	1,9	3,9
Fortsatt i opplæring	1,5	4,3
Fullført, ikke bestått	5,1	5,1
Sluttet	3,0	17,8

Kilde: SSB

3.2 Gjennomføring etter ett skoleår

Fullført og bestått skoleår tar utgangspunkt i antall elever pr. 01.10. et gitt skoleår, og måler andel som har bestått alle fag ved avslutningen av skoleåret.

Andelen som har fullført og bestått skoleåret 2019-2020 er betydelig høyere enn i foregående år. Dette skyldes i stor grad pandemien, som førte til at det ikke ble gjennomført eksamen for elever våren 2020. Økningen er særlig stor for elever på påbygg til studiekompetanse, der det normalt er høy andel stryk til eksamen.

Deltakelse i opplæringen er en viktig forutsetning for å fullføre og bestå skoleåret. Fraværet er betydelig redusert, både lokalt og nasjonalt, etter innføringen av fraværgrensen høsten 2016. Den kraftige reduksjonen i fraværet i 2019-2020 skyldes at elevene hadde hjemmeundervisning en lengre periode, da det ikke ble ført fravær.

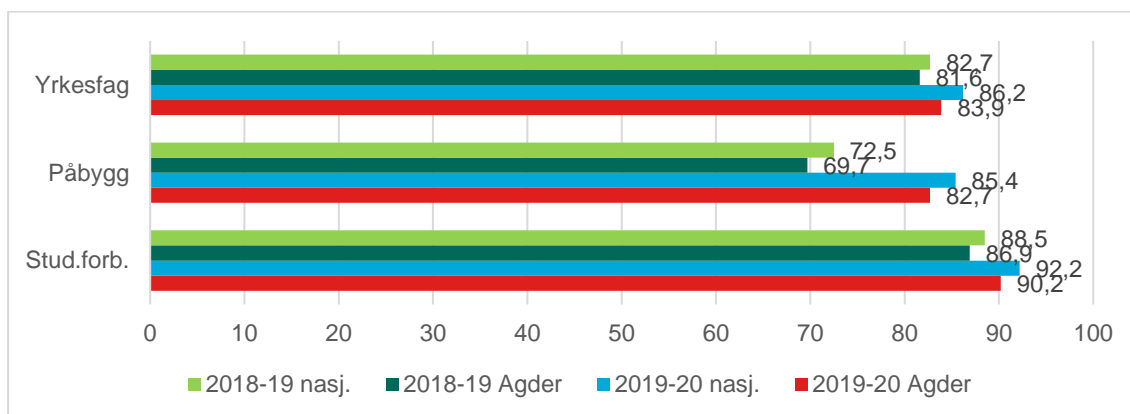
Overganger mellom trinnene er også en faktor i gjennomføringen. Vi ønsker at alle som har forutsetning for dette skal følge ordinær progresjon. Skoleåret 2019-2020 økte andelen elever som ikke gikk videre fra Vg1 og Vg2.

Antall ungdom i oppfølgingstjenesten er betydelig redusert de siste årene, men økte noe i 2020. Årsaker til økningen var i hovedsak at flere avbrøt opplæringen, og at flere kom under oppfølgingstjenesten av andre grunner. Det er også en økning i antallet som ikke har søkt videregående opplæring i 2020.

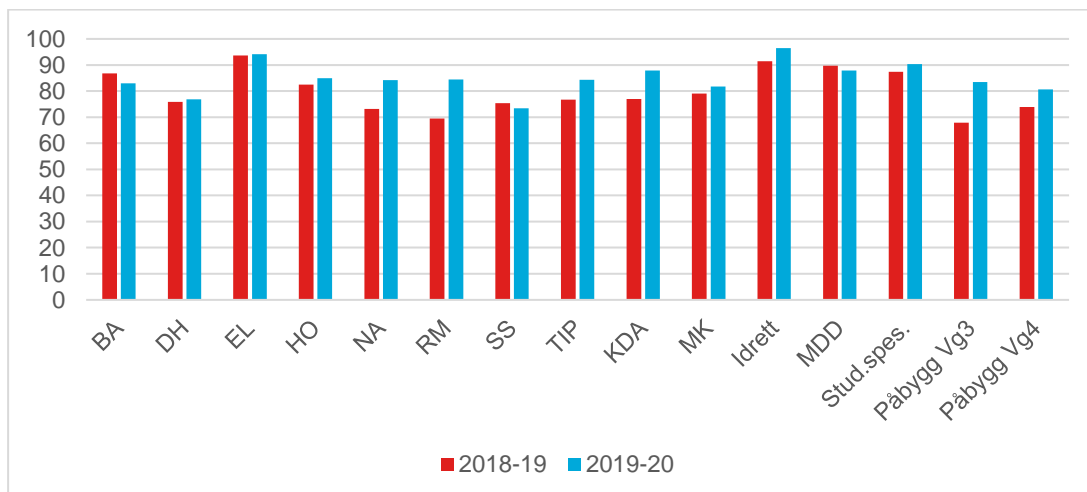
Tabell 4: Status for gjennomføring etter ett skoleår

Agder	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Bestått full kompetanse	84,6	84,2	84,0	87,4
Fullført, ikke bestått	5,9	5,7	5,5	2,7
Gjennomført, mangler vurdering (IV)	5,7	6,0	6,8	6,6
Sluttet	3,8	4,0	3,7	3,2

Kilde: Hjernene og Hjertet.

Tabell 5: Gjennomføring etter ett skoleår fordelt på utdanningsretning

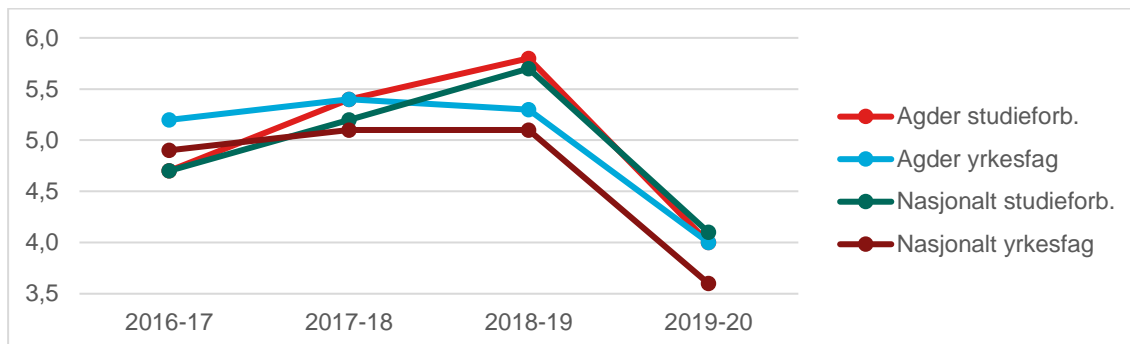
Kilde: Hjernene og Hjertet

Tabell 6: Gjennomføring etter ett skoleår fordelt på utdanningsprogram

Kilde: Hjernene og Hjertet

Kilde:

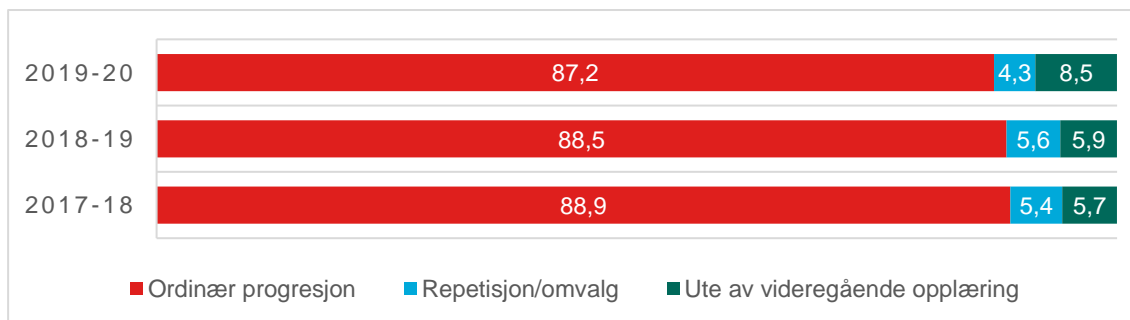
Tabell 7: Fravær

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabellen viser gjennomsnitt av fravær delt med antall årstimer for det enkelte utdanningsprogram.

Tabell 8: Overganger mellom trinn

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabellen viser overgangen fra det angitte skoleåret til det neste, for Vg1 og Vg2. Repetisjon/omvalg viser andelen elever som går et trinn om igjen, eller begynner på nytt på et lavere trinn.

Tabell 9: Oppfølgingstjenesten

Agder, antall	Juni 2018	Juni 2019	Juni 2020
Ikke søkt	324	326	380
Takket nei til plass	125	95	123
Avbrudd	336	339	290
Andre grunner	88	97	163
Sum tilmeldte i målgruppen	874	857	956

Kilde: Udirs statistikkportal

«Andre grunner» inkluderer bl.a. sykdom og svangerskap, mens «avbrudd» inkluderer lærlinger som av ulike grunner har fått lærekontrakten hevet.

3.3 Gjennomføring i fag- og yrkesopplæringen

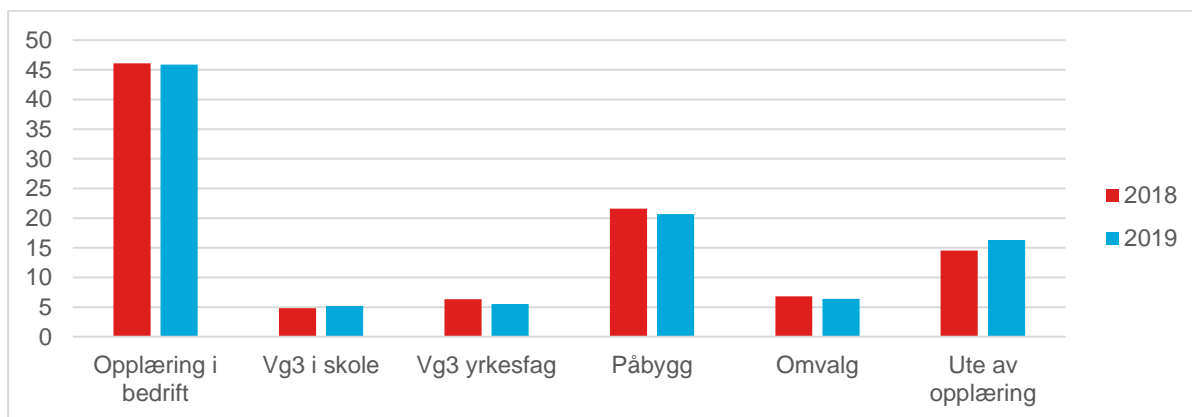
De fleste lærekontrakter og opplæringskontrakter blir inngått tidlig om høsten, men lærlinger og lærekandidater kan starte opplæringen når som helst i året. Alle søkere som ikke får læreplass, får tilbud om å ta Vg3 fagopplæring i skole. Elever på fagopplæring i skole kan gå over i en lærekontrakt så snart dette er aktuelt.

Resultatene som presenteres her gjelder fagopplæring for ungdom. Alle tabeller som viser lære- og opplæringskontrakter omfatter kun personer med ungdomsrett. Agder fylkeskommune har også mange voksne søkere til læreplass. Resultater for disse omtales i kapittel 6.

Av elevene som går på Vg2 yrkesfag, går under halvparten videre til opplæring i bedrift. Denne andelen er stabil fra år til år.

Andelen av søkerne som får lære-/opplæringskontrakt er lavere i Agder enn i landet for øvrig, men flere av de som har fått kontrakt oppnår fagbrev. Andelen som slutter underveis er også lavere enn landssnittet. Antallet hevede kontrakter har økt fra år til år i Agder, men i 2019 ble den betydelig redusert.

Tabell 10: Overgang fra Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram

Kilde: Skoleporten

Tabellen viser prosentvis fordeling for elever som gikk ut fra Vg2 yrkesfag.

Tabell 11: Antall nye lære-/opplæringskontrakter

	2015	2016	2017	2018	2019
Nye lærekontrakter	900	882	903	933	921
Nye opplæringskontrakter	74	56	37	55	67
Søkere til læreplass	1437	1333	1244	1237	1245

Kilde: Statistikkportalen, Utdanningsdirektoratet

Tabell 12: Andel søkere med lære-/opplæringskontrakt

	2015	2016	2017	2018	2019
Agder	67,8	70,4	75,6	79,9	79,3
Nasjonalt	66,9	68,7	72,4	74,9	84,5

Kilde: Utdanningsdirektoratets statistikkportal

Tabellen viser andelen av det totale søkertallet som har fått lære- eller opplæringskontrakt.

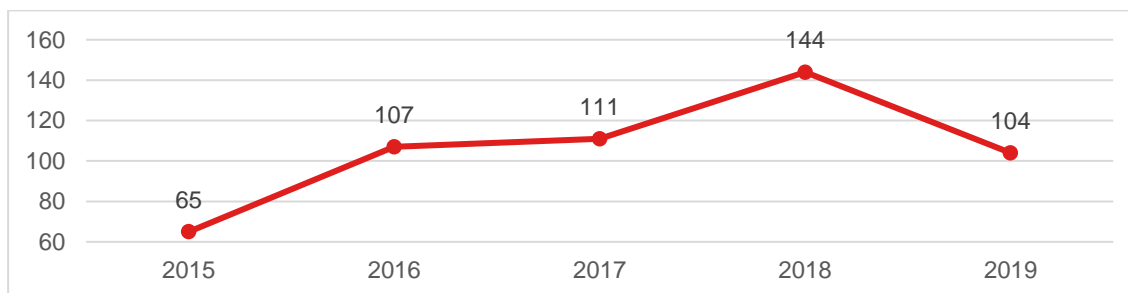
Tabell 13: Andel oppnådd fag-/svennebrev tre år etter oppstart

	2017 Agder	2018 Agder	2019 Agder	2019 nasj.
Oppnådd fagbrev	84,7	84,8	82,0	80,8
Fortsatt i opplæring	2,6	3,1	3,7	5,1
Fullført uten fagbrev	3,4	3,2	3,6	3,7
Sluttet	9,3	9,1	10,7	10,4

Kilde: Utdanningsdirektoratets statistikkportal (felles tall for Agder er beregnet av fylkeskommunen).

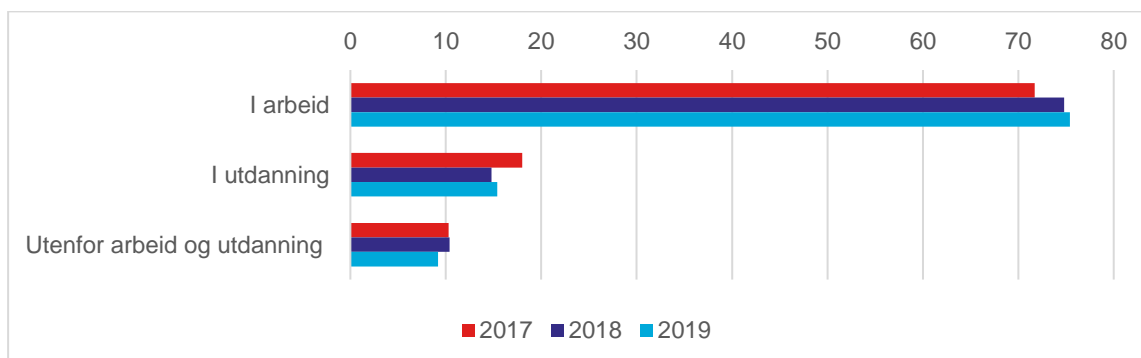
Tabellen viser status for de som startet i lære i hhv. 2014, 2015 og 2016.

Tabell 14: Antall hevede lærekontrakter

Kilde: Avdeling fag- og yrkesopplæring, Agder fylkeskommune

Tabell 15: Sysselsetting for fagarbeidere

Kilde: Skoleporten. Praksiskandidater er ikke med i oversikten.

Tabellen viser status per november for fagarbeidere som fullførte sin fagutdannelse i perioden 1. oktober året før til 30. september det angitte året.

3.4 Gjennomføring – analyse og vurdering

Andelen elever som har fullført og bestått planlagt opplæring, har økt jevnt i Agder. Dette er resultat av målrettet og systematisk arbeid over tid. Fra 2019 måles elever på yrkesfag seks år fra de startet i videregående skole, mens elever på studieforberevende utdanningsprogram måles fem år etter oppstart. Det betyr at de fleste elevene har to år etter at opplæringen er avsluttet til å ta opp fag, gjennomføre fagprøve e.l.

For kullet som begynte i 2013-2014 og ble målt i 2019, er det en svak økning i andel som har fullført og bestått. Det er litt flere som fortsatt er i opplæring, og litt flere som har fullført uten å bestå alle fag. Samtidig er det en reduksjon i andelen som har sluttet. De fleste elevene som slutter, går på yrkesfag. Der er det også flere som trenger lengre tid på å fullføre og bestå. Mens 1,5 prosent av elevene på studieforberevende utdanningsprogram fortsatt er i opplæring fem år etter at de startet i vgo, er hele 4,3 prosent av yrkesfagelevne fortsatt i opplæring seks år etter oppstart.

Mye av innsatsen for å øke gjennomføring etter fem/seks år ligger utenfor skolen, bl.a. sommerskole, mulighet for å ta opp igjen fag som privatist, og Karriere Agders og oppfølgingstjenestens arbeid. Resultatene for gjennomføring etter ett år reflekterer i større grad skolens undervisningskvalitet. Gjennomføringsandelen er imidlertid ikke i seg selv en indikator på undervisningskvalitet, men må ses i sammenheng med forutsetningene elevene kommer inn i skolen med.

Samlet sett fullførte og besto 84 prosent av elevene i Agder fylkeskommune skoleåret 2018-2019, mens 87,4 prosent fullførte skoleåret 2019-2020. Mye av årsaken til økningen ligger i at elevene ikke hadde eksamen våren 2020. Grunnlaget for fullført og bestått var derfor minimum karakteren 2 til standpunkt i alle fag.

Det er store ulikheter mellom skolene. Skoleåret 2018-2019 varierte resultatet fra 61,2 prosent til 93,2 prosent. I 2019-2020 var variasjonen fra 76,7 prosent til 96,9 prosent, og hele syv skoler hadde en andel fullført og bestått på over 90 prosent. Ulikhetene skyldes blant annet variasjon i nivået for grunnskolepoeng. Andelen som fullfører og består ett skoleår vil også være mer stabil over tid på store skoler enn på mindre, der få elever gir større utslag.

Forskjellene mellom studieforberevende og yrkesfag, som vi ser i målingene etter 5/6 år, finner vi naturligvis igjen i skoleårsgjennomføringen. Det er også ganske stabile ulikheter mellom de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Påbygg til studiekompetanse har normalt lav gjennomføringsgrad, men også der ser vi en betydelig forbedring skoleåret 2019-2020, både nasjonalt og i Agder.

Selv om gjennomføringen økte totalt for skoleåret 2019-2020 sammenliknet med året før, var det flere som sluttet i overgangen mellom trinnene. Dette er en tendens vi har sett gjennom flere år, men økningen var særlig stor siste skoleår.

Elevenes deltakelse i undervisningen henger sammen med gjennomføringsgraden.

Høyt fravær øker risikoen for stryk eller manglende vurderingsgrunnlag i fag betydelig. Da fraværsgrensen i videregående skole ble innført i 2016, ble fraværet kraftig redusert over hele landet. Deretter har fraværet økt igjen, men falt betydelig i 2019. Dette er imidlertid ikke en reell reduksjon, men skyldes at det ikke ble ført fravær da skolene var stengt våren 2019.

Gjennomføring i fagopplæring er et resultat av to faktorer: søkerne må få en læreplass, og opplæringen må avsluttes med fag-/ svennebrev eller kompetansebevis. Søkere som ikke får læreplass, har rett til Vg3 fagopplæring i skole.

Under halvparten av elevene på Vg2 yrkesfag går videre til opplæring i bedrift. I 2019 var andelen 45,9 prosent. Årsaker til at elevene ikke går ut i lære, er enten at de har andre planer, og ikke ønsker læreplass, eller at de ikke får læreplass. Av de som søkte læreplass og hadde ungdomsrett, startet ca. 87 prosent på en opplæring som fører frem til fag- eller svennebrev. Dette inkluderer søkere som fikk plass på Vg3 fagopplæring i skole (8 prosent). 20,7 prosent av elevene på Vg2 yrkesfag gikk videre til påbygg. Dette er et planlagt løp for mange, særlig for elever på helse- og oppvekstfag.

Antall nye lære- og opplæringskontrakter er ganske stabilt i Agder. Det gjelder også andelen søkere som får slik kontrakt. På nasjonalt nivå var det en betydelig økning i andelen som fikk lærekontrakt i 2019. Agder hadde imidlertid ingen økning, og ligger under landssnittet dette året.

Samtidig som Agder har en lavere andel som får lærekontrakt enn landsgjennomsnittet, er det flere av de som har fått kontrakt oppnår fagbrev. Andelen som slutter underveis er også lavere enn landssnittet. Antallet hevdede kontrakter har økt fra år til år i Agder, men i 2019 ble den betydelig redusert.

Når lærlingene har fått sitt fag-/svennebrev vil de fleste søke jobb innen sitt fagområde. Andelen nyutdannede som får jobb har økt i Agder de siste årene. Andelen som verken er i arbeid eller utdanning er redusert, og er på 9,2 prosent i 2019.

Samlet viser resultatene for gjennomføring at vi må styrke innsatsen ytterligere for å få elever på yrkesfag til å fullføre og bestå. Særlig oppmerksomhet må rettes mot overgangen fra Vg2.

4 Læringsutbytte

«Trygghet, trivsel og verdsetting av mangfold gir grunnlag for at alle barn og unge får oppfylt sitt potensial til læring. De som har behov for særskilt oppfølging eller tilrettelegging blir tidlig identifisert og får kvalifisert hjelp. Det er fokus på å gi barn og unge lærelyst og kompetanse som fremmer demokrati, medborgerskap, internasjonal forståelse, god folkehelse, livsmestring og bærekraft. Ansatte i barnehage og skole har nødvendig og oppdatert kompetanse» Fremtidsbilde Agder, Utdanning og kompetanse, Regionplan Agder 2030.

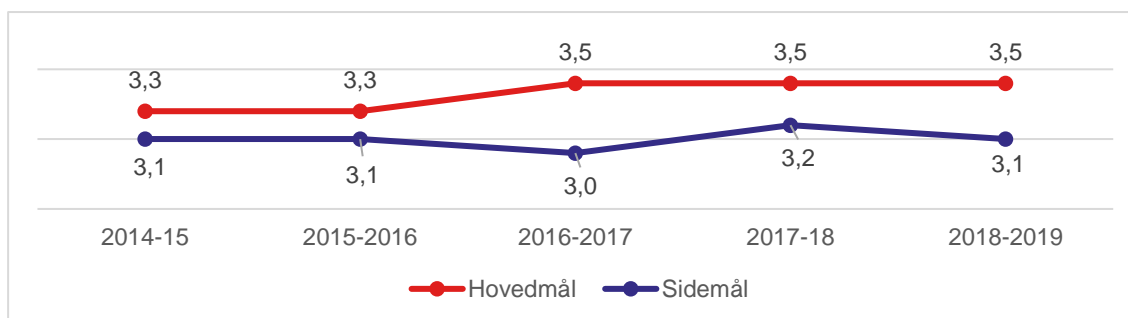
4.1 Læringsutbytte i skolen

På grunn av koronapandemien ble det ikke gjennomført eksamen for elever våren 2020. Tilstandsrapporten presenterer derfor standpunktkarakterer for skoleåret 2019-2020.

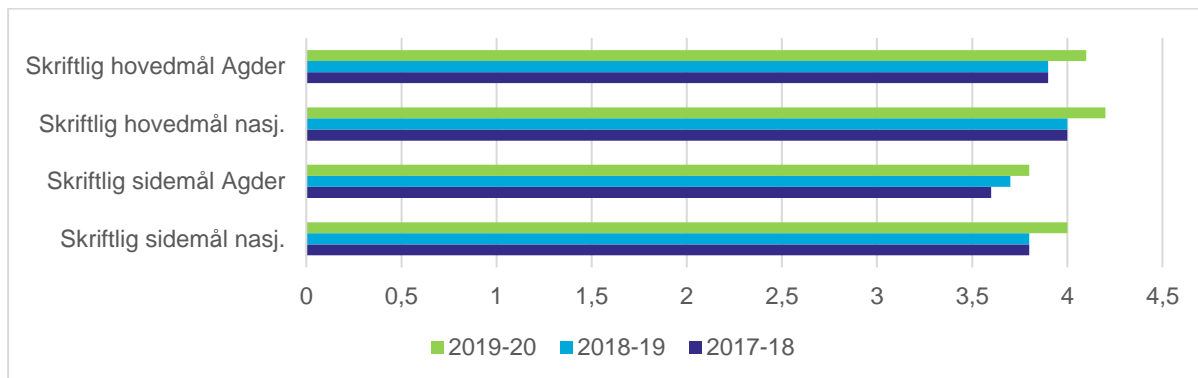
Elevene i Agder kommer til videregående skole med svakere læreforutsetninger enn elever i landet for øvrig. I 2019-2020 har Agder lavest grunnskolepoeng i landet. Det står imidlertid ikke like dårlig til i de sentrale fellesfagene engelsk, kroppsøving, matematikk og norsk. Der ligger standpunktkarakterene for 10. trinn i Agder likt med, eller en tidel under, landsnittet.

Karakterene for elever i de videregående skolene Agder fylkeskommune er i hovedsak noe svakere enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder både fellesfag og yrkesfag, men det er variasjoner mellom fagene. Gjennomsnittet av alle karakterer er høyere i 2020, både lokalt og nasjonalt, sammenliknet med tidligere år. Det skyldes at standpunkt i de fleste fag var den eneste tellende karakteren.

Tabell 16: Eksamenskarakterer i norsk Vg3 – utvikling

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 17: Standpunktkarakterer i norsk, Vg3 studieforbereidende

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 18: Standpunktkarakter i sentrale fellesfag

Våren 2020	Nasjonalt	Agder
Engelsk Vg2 (yrkesfag)	3,8	3,7
Engelsk Vg1 (studieforbereidende)	4,5	4,3
Kroppsøving Vg2 (yrkesfag)	4,3	4,3
Kroppsøving Vg3 (studieforbereidende)	4,8	4,8
Matematikk 2P-Y	3,6	3,4
Matematikk 2P	3,8	3,8
Norsk Vg2 (yrkesfag)	3,8	3,7
Norsk Vg3 (studieforbereidende)	4,2	4,1

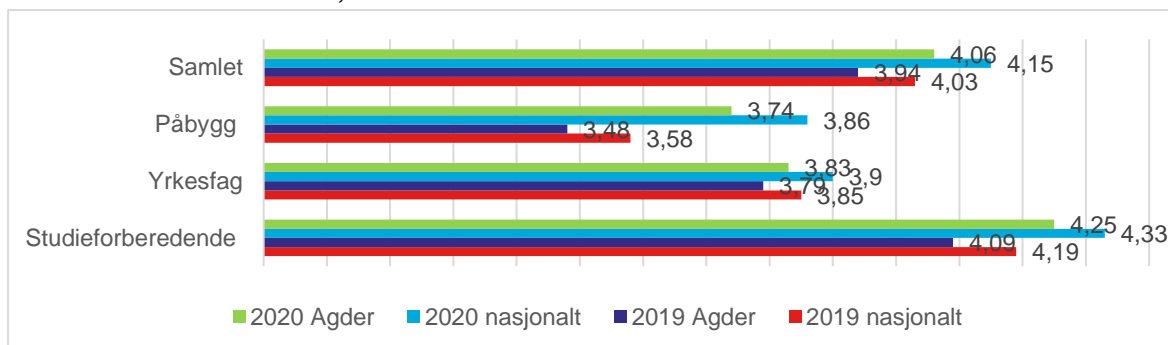
Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 19: Standpunktkarakter i yrkesfaglige programfag

Agder	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Barne- og ungdomsarbeiderfag	4,5	4,4	4,4
Byggteknikk	3,8	3,8	4,0
Elenergi	4,2	4,1	4,3
Frisør	4,2	4,2	4,3
Helsearbeiderfag	3,9	3,8	4,1
Automatisering	4,8	4,6	4,5
Data og elektronikk	3,5	4,9	4,0
IKT-servicefag	3,6	3,7	3,7
Industri teknologi	4,0	4,0	4,1
Kjøretøy	3,5	3,5	3,6
Kokk- og servitørfag	3,5	3,8	3,8
Landbruk og gartneri	3,7	4,4	4,6
Salg, service og sikkerhet	3,8	3,9	4,1

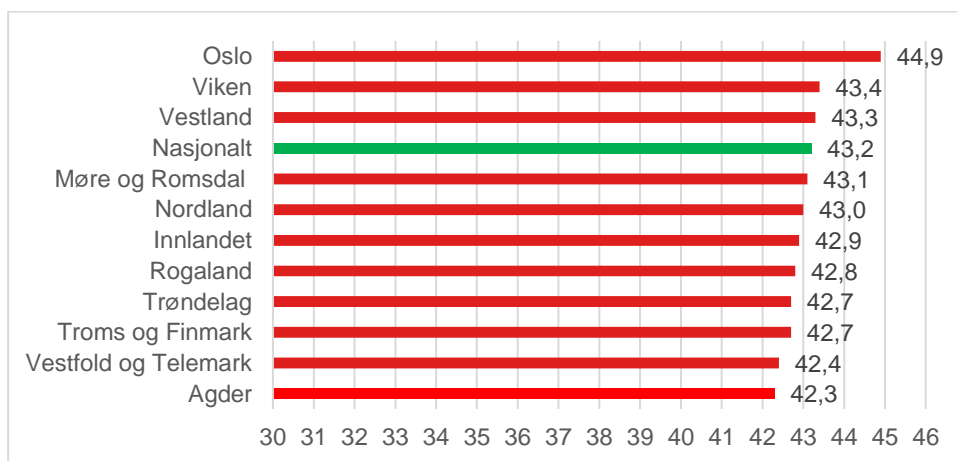
Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 20: Karaktersnitt, alle karakterer

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 21: Grunnskolepoeng 2019-2020

Kilde: Skoleporten

Tabell 22: Standpunktkarakter i sentrale fellesfag på 10. trinn

Våren 2020	Nasjonalt	Agder
Engelsk	4,0	3,9
Kroppsøving	4,6	4,6
Matematikk	3,7	3,6
Norsk	3,9	3,9

Kilde: Hjernen og Hjertet

4.2 Læringsutbytte i fag- og yrkesopplæringen

Tabell 23: Resultater fag- og svenneprøver

2019	Nasjonalt	Agder
Bestått meget godt	30	33
Bestått	64	62
Ikke bestått	6	5

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabellen viser prosentvis fordeling av resultatet for gjennomførte fag-/svenneprøver.

4.3 Læringsutbytte – analyse og vurdering

Elevenes grunnskolepoengsum, dvs. gjennomsnittskarakter gange ti, har økt jevnt i hele landet, også i Agder, de siste årene. For skoleåret 2019-2020 har imidlertid flere fylker økt mer enn oss, og Agder har lavest grunnskolepoeng i landet. Dette er noe av forklaringen på at karaktersnittet i de videregående skolene i Agder fylkeskommune er lavere enn landssnittet.

Vi presenterer ikke skolebidragsindikatorer i tilstandsrapporten for 2019. Beregningene som ligger bak disse er så kompliserte at det ikke er mulig å utarbeide felles indikatorer for Agder. Forskjellen mellom Agders snitt og landssnittet er imidlertid mindre enn grunnskolepoengfordelingen skulle tilsi. Det betyr at Agder løfter elevene i flere fag.

Resultatet av sluttvurderingen er samlet sett betydelig bedre skoleåret 2019-2020 enn foregående år. Det skyldes at det ikke ble gjennomført eksamen. Standpunkt karakterene settes på grunnlag av alle kompetansemålene i læreplanen, og er ofte bedre enn eksamens karakteren. Økningen i karaktersnitt er særlig stor på påbygg til studiekompetanse, der det tradisjonelt er mye stryk og svake karakterer til eksamen.

Standpunkt karakterene i norsk på Vg3 studieforbereende i Agder har blitt litt bedre hvert år. Vi har imidlertid ikke kommet nærmere det nasjonale snittet, fordi hele landet har hatt en tilsvarende økning. I andre sentrale fellesfag ligger vi på, eller like under, landssnittet. I matematikk 2P ligger Agder på landssnittet. Dette er et godt resultat ut fra elevenes utgangspunkt.

For standpunkt karakterer i de yrkesfaglige programfagene, var det for skoleåret 2019-2020 ikke mulig å få frem sammenlikninger med nasjonalt nivå. Karaktersnittet har økt litt i 2019-2020 for flere av programfagene. Dette året baserer standpunkt karakterene seg, på grunn av pandemien, i større grad enn tidligere på underveisvurdering og teoretiske prøver. Tidligere år har Agder ligget på eller litt over nasjonalt snitt på tverrfaglig eksamen i yrkesfaglige programfag.

I Agder får 33 prosent av de som går opp til fag-/svenneprøve vurderingen Bestått meget godt. Det nasjonale snittet er 30 prosent. Andelen som ikke består er fem prosent, ett prosentpoeng lavere enn landssnittet. Dette viser at lærebedriftene i Agder gir god opplæring.

Utfordringene fremover vil være å sikre at flere får en læreplass, og at flere av de som får læreplass kvalifiseres og motiveres til å gå opp til fag-/svenneprøven. Vi skal samtidig arbeide for å øke læringsutbyttet for elevene, både i yrkesfaglige og studieforbereende utdanningsprogram.

5 Læringsmiljø

«Det har skjedd betydelige forbedringer når det gjelder likestilling, inkludering, fysisk og psykisk helse», «Barnehager, skoler og høyere utdanning og bedrifter fremmer kultur for læring, helse og trivsel» Mål mot 2030, Utdanning og kompetanse, Regionplan Agder 2030.

Det nasjonale ambisjonsnivået for læringsmiljø er høyt. Opplæringsloven § 9 A-2 slår fast at "Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring".

Grunnlaget for resultatmåling for læringsmiljø er Elevundersøkelsen. Skoleåret 2019-2020 gjennomførte 85,8 prosent av elevene i Agder fylkeskommune undersøkelsen. Dette er noe lavere enn i 2018, og likt med landssnittet. Lærlingundersøkelsen går til alle andreårslæringer, og 70,5 prosent av disse svarte.

Resultatene fra undersøkelsen kategoriseres i fem fargekoder, der mørk grønt er best. Grenseverdiene er ulike i de forskjellige indeksene. For indikatorene motivasjon og vurdering for læring går f.eks. rødt opp til 2,89, mens grensen for faglig utfordring er 3,59. På fylkesnivå og nasjonalt nivå er resultatene stabile over tid, og de vil i hovedsak være konsentrert rundt de tre midterste kategoriene. På skolenivå vil det være større variasjon.

5.1 Læringsmiljø i skolen

Tabell 24: Elevundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing

	2018 Nasjonalt	2018 Agder	2019 Nasjonalt	2019 Agder
Trivsel	4,3	4,2	4,2	4,2
Andel som oppgir mobbing fra medelever	3,1	2,6	2,5	2,7
Andel som oppgir digital mobbing	0,9	0,7	0,7	0,6
Andel som oppgir mobbing fra voksne	2,4	1,7	1,8	1,6

Kilde: Hjernen og Hjertet (Det settes ikke fargekoder for mobbing i Elevundersøkelsen)

Resultatene for trivsel er stabile over tid. Andelen som oppgir mobbing fra medelever har økt noe i Agder i 2019, og ligger nå over det nasjonale snittet. Dette vil fylkeskommunen ta tak i.

Tabell 25: Elevundersøkelsen – indikatorer for undervisningskvalitet

	2018 Nasjonalt	2018 Agder	2019 Nasjonalt	2019 Agder
Motivasjon	3,7	3,6	3,6	3,6
Støtte fra lærerne	4,1	4,1	4,1	4,1
Felles regler	4,0	4,1	4,1	4,1
Læringskultur	4,0	3,9	3,9	3,9
Vurdering for læring	3,4	3,4	3,4	3,4
Faglig utfordring	4,3	4,4	4,4	4,4

Kilde: Hjernem og Hjertet

Tabell 26: Elevundersøkelsen – indikator for elevmedvirkning

	2018 Nasjonalt	2018 Agder	2019 Nasjonalt	2019 Agder
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,4	3,5	3,5

Kilde: Hjernem og Hjertet

Elevdemokrati og medvirkning er viktig for å gi elevene en god skolehverdag og et godt læringsmiljø. Men det er kanskje enda viktigere som forberedelse for fremtidig deltakelse og engasjement i samfunns livet.

5.2 Læringsmiljø i fag- og yrkesopplæringen

Lærlingene i Agder trives i bedriften, i likhet med lærlinger ellers i landet. Andelen som oppgir at de er blitt mobbet steg imidlertid betydelig i 2019.

Resultatene på indikatorer for opplæringskvalitet i lærebedriftene er gode. De fleste lærlingene er motiverte og har innflytelse på opplæring og vurdering.

Tabell 27: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing

	2018 Agder	2019 Agder	2019 Nasjonalt
Trivsel	4,4	4,3	4,3
Andel lærlinger som oppgir at de har blitt mobbet på arbeidsplassen	3,9	5,4	4,6

Kilde: Hjernem og Hjertet.

Tabell 28: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for opplæringskvalitet.

	2018 Agder	2019 Agder	2019 Nasjonalt
Motivasjon	4,1	4,1	4,1
Medvirkning, veiledning, egenvurdering	3,9	3,9	3,9
Læreplan	3,9	3,9	3,9
HMS	4,0	3,9	3,9

Kilde: Hjernene og Hjertet

5.3 Læringsmiljø – analyse og vurdering

Agder fylkeskommune har nulltoleranse for alle former for mobbing og krenkelse. Alle elever og lærlinger skal trives og føle seg trygge på skolen og arbeidsplassen. Opplæringslovens kap. 9 A gir bestemmelser om hva skolene skal gjøre for å forebygge mobbing og trakassering, og for hvordan de skal opptre dersom dette likevel skjer.

Fylkeskommunen har en godt etablert plan for skolenes arbeid med elevenes skolemiljø. Planen operasjonaliserer bestemmelsene i opplæringsloven, og gir retningslinjer for hvordan vi skal jobbe med skolemiljø i Agder. Planen revideres hvert år på grunnlag av erfaringer og eventuelle lovendringer. Elever og ansatte deltar i revisjonsarbeidet.

Resultatet for trivsel i Elevundersøkelsen er det samme som i fjor, og likt det nasjonale snittet. Det er bare små variasjoner mellom skolene, fra 4,1 til 4,5, og resultatet er likt for yrkesfag og studieforbereidende. Andelen som oppgir at de har blitt mobbet er økt når det gjelder mobbing fra medelever. Her ligger Agder også over det nasjonale snittet. For digital mobbing og mobbing fra voksne er andelen redusert.

Antallet elever som oppgir at de har blitt mobbet er redusert for alle kategorier. I 2017 oppgav 271 elever at de var blitt mobbet av medelever. I 2018 var tallet 237, og i 2019 var det nede i 212. Årsaken til at antallet er lavere i 2019 enn året før, samtidig som andelen er høyere, er at Tangen vgs., som er en stor skole med mange elever, ikke deltok i Elevundersøkelsen i 2019.

Agder fylkeskommune fikk på plass en digital mobbknapp ved skolestart høsten 2020. Knappen ligger på fylkeskommunens og den enkelte skolens nettside, og gjør det enkelt for elever og lærlinger å melde fra dersom de ikke har det trygt og godt i opplæringen.

Elevene i Agder fylkeskommune er i hovedsak fornøyde med bl.a. støtte fra lærerne og læringskulturen på skolen. De fleste indikatorene for undervisningskvalitet ligger på grønt nivå. På motivasjon og vurdering for læring har imidlertid resultatene gjennom flere år vært dårligere enn vi ønsker.

Ungdommens fylkesutvalg skriver i sitt innspill til tilstandsrapporten at skolene har en lang vei å gå når det gjelder elevmedvirkning. Det ser vi også av resultatet på indikatoren elevdemokrati og medvirkning i Elevundersøkelsen. Agders resultat er litt bedre i 2019 enn året før, men bør bli betydelig bedre.

Lærlingene i Agder trives i bedriften, i likhet med lærlinger ellers i landet. Andelen som oppgir at de er blitt mobbet, steg imidlertid betydelig i 2019, og er høyere enn snittet nasjonalt. Totalt oppga 45 lærlinger på Agder at de ble mobbet hver måned eller oftere.

Spørsmål knyttet til mobbing i Lærlingundersøkelsen er underlagt svært strenge personvern hensyn. Lærlingene som oppgir mobbing er spredt på ulike opplæringskontor, og ulike bedrifter. Vi kan se det samlede antallet som oppgir mobbing, men vet ikke hvor de jobber, og hvor mange som er knyttet til hvert enkelt kontor. Lærlingundersøkelsen er også anonym, og der er dermed umulig å bruke undersøkelsen til oppfølging av enkeltsaker.

Lærlingundersøkelsen følges derfor opp med arbeid på systemnivå. Resultatene, og bekymring for lærlingenes tilbakemelding på mobbing, ble lagt frem for opplæringskontorene i desember 2019. De tidligere mobbe- og elevombudene var til stede, og presenterte arbeidet sitt for opplæringskontorene.

Fylkeskommunen vil fortsette arbeidet for å nå nullvisjonen. Vi håper at mobbeknappen vil bidra til at flere tilfeller av mobbing og trakassering blir oppdaget og håndtert tidligere, så vi kan skape et trygt og godt læringsmiljø for alle elever og lærlinger. Vi vil også arbeide med å styrke resultatene på de andre områdene som er viktige for et godt skolemiljø.

6 Voksne i videregående opplæring

Agder fylkeskommune har ansvaret for videregående opplæring for voksne innbyggere som mangler slik opplæring, eller som har en opplæring fra hjemlandet, som ikke er godkjent i Norge.

6.1 Karriere Agder

Karriere Agder består av tre karrieresentre, fordelt på fire lokasjoner, Arendal, Kristiansand, Lyngdal og Farsund. Sentrene gir veiledning om utdanning og arbeid for innbyggere som er over 19 år og ikke går på skole. Sentrene arrangerer også kompetansegivende utdanning for voksne.

Tabell 29: Karrieresentrenes aktivitet

Karriere Agder Arendal	Vår 2019	Høst 2019	Vår 2020
Antall deltakere på studiekompetansefag	138	166	136
Antall deltakere på yrkesfag	443	542	527
Antall som har fått realkompetansevurdering	71 (hele 2019)		61

Kilde: Karriere Agder

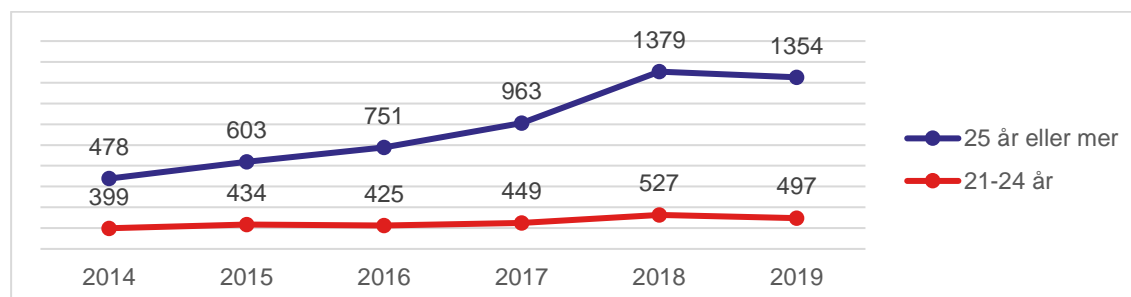
Karriere Agder Kristiansand	Vår 2019	Høst 2019	Vår 2020
Antall deltakere på studiekompetansefag	132	148	142
Antall deltakere på yrkesfag	153	166	148
Antall som har fått realkompetansevurdering	43	54	24

Kilde: Karriere Agder

Karriere Agder Lyngdal (Lyngdal og Farsund)	Vår 2019	Høst 2019	Vår 2020
Antall deltakere på studiekompetansefag	86	87	87
Antall deltakere på yrkesfag	225	191	184
Antall som har fått realkompetansevurdering	44	18	22

Kilde: Karriere Agder

Tabell 30: Voksne elever i Agder

Kilde: SSB

6.2 Fagskole

Fagskolen i Agder tilbyr studier innen tekniske fag, maritime fag og helse- og oppvekstfag. Skolen har ca. 500 studenter og 50 ansatte, og studiene gis både på heltid og deltid.

Fylkeskommunen har ansvar for å sikre at regionen har et desentralisert fagskoletilbud som er tilpasset arbeidslivets behov. I tillegg til tilbudet som Fagskolen i Agder gir, har vi derfor avtaler med andre fagskoletilbydere, særlig innen helse- og oppvekstfagene.

Tabell 31: Fagskoletilbud helsefag

Studietilbud 2020-2021	Lokasjon	Studenttall
Barn med særskilte behov	Lyngdal	13
Psykisk helsearbeid	Lyngdal, Kristiansand	39
Kroniske sykdommer	Arendal	20
Veiledning av lærlinger	Lyngdal, Kristiansand	33
Helse, miljø og sikkerhet	Kristiansand	30
Miljøarbeid funksjonsnedsettelse	Kristiansand	6
Sum		141

Kilde: Avdeling opplæring og karriereveiledning, Agder fylkeskommune

Tabellen gjelder tilbud fra andre tilbydere. Fagskolen i Agders tilbud innen helse- og oppvekstfag kommer i tillegg.

6.3 Fengselsundervisning

Agder fylkeskommune har ansvar for opplæring i kriminalomsorgen. Nye Agder fengsel åpnet våren 2020, og har avdelinger i Froland, Mandal og Evje, til sammen 330 soningsplasser, hvorav 30 er for kvinner. I 2019 har det vært et tett samarbeid mellom fylkeskommunen, skolene som har ansvar for opplæringen, og kriminalomsorgen. Målet har vært å bygge en felles kultur der opplæring står i sentrum.

I tillegg til undervisningen i fengselsavdelingene, har Agder fylkeskommune en oppfølgingsklasse i Kristiansand. Dette er et tilbud til tidligere straffedømte, folk på samfunnsstraff eller andre som har kontakt med kriminalomsorgen.

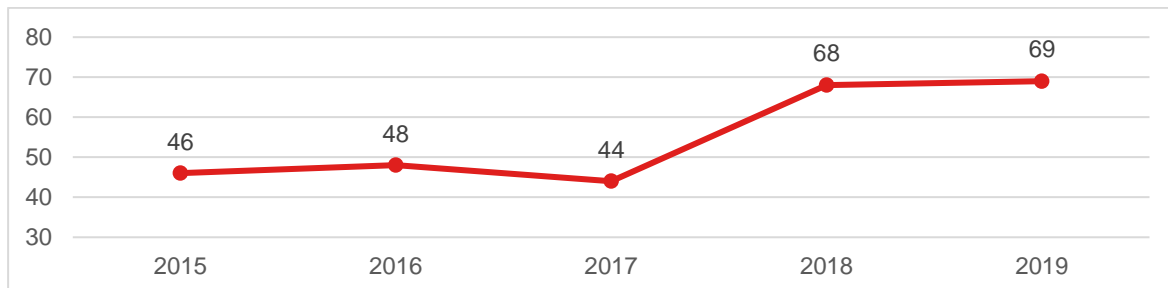
6.4 Voksne i fag- og yrkesopplæringen

Tabell 32: Fagopplæring for voksne uten ungdomsrett

	2015	2016	2017	2018	2019
Nye lærekontrakter	355	353	488	511	555
Søkere til læreplass	535	557	694	733	820
Andel med lærekontrakt	66,4	63,4	70,3	69,7	67,7

Kilde: Statistikkportalen, Utdanningsdirektoratet

Tabell 33: Antall kontrakter Vg3 fagopplæring - voksne

Kilde: Avdeling fag- og yrkesopplæring

Tabell 34: Andel oppnådd fag-/svennebrev

	Oppstart lære 2014 Agder	Oppstart lære 2015 Agder	Oppstart lære 2016 Agder	Oppstart lære 2016 Nasjonalt
Oppnådd fagbrev	74	71	64	66
Fortsatt i opplæring	6	10	9	12
Fullført uten fagbrev	5	5	8	4
Sluttet	15	14	19	18

Kilde: Utdanningsdirektoratets statistikkportal.

Tabellen viser andel lærlinger uten ungdomsrett som oppnådde fag-/svennebrev innen tre år etter at de begynte i lære.

6.5 Voksne i videregående opplæring – analyse og vurdering

Alle som har grunnskole eller tilsvarende, men mangler fullført videregående opplæring, har rett til videregående opplæring fra fylte 25 år. Det gjelder også personer som har fullført videregående opplæring i et annet land, men ikke fått godkjent opplæringen som yrkes- eller studiekompetanse i Norge. Opplæringen for voksne skal, i henhold til opplæringsloven, tilpasses den enkeltes behov. Det innebærer at tilbudene til voksne må være fleksible, både når det gjelder innhold, omfang og geografi.

Karriere Agder gir tilbud om opplæring for voksne i studieforberedende utdanningsprogram, og i alle yrkesfaglige utdanningsprogram, unntatt naturbruk og design og håndverk. Reduksjonen i Karriere Agders aktivitet våren 2020 skyldes at karrieresentrene var stengt en periode på grunn av pandemien.

Antallet voksne elever i Agder økte kraftig fra 2017 til 2018, og holdt seg høyt i 2019. 1851 personer som er 21 år eller eldre var registrert som elever i ordinær opplæring i skole, eller som deltakere i opplæring spesielt organisert for voksne. Hele 1354 av disse var over 24 år. En tilsvarende økning ser vi i antall lærekontrakter for voksne. Det var samtidig en betydelig økning i antallet voksne som søkte lærekontrakt, så andelen som fikk kontrakt er noe lavere i 2019 enn i 2018.

En ganske stor andel av de voksne som har fått lærekontrakt, har sluttet underveis, eller fullført uten å ta fagbrev. Flere trenger også lenger tid. En årsak til dette er at mange av de voksne lærlingene har ulike praktiske og faglige utfordringer. En stor del har familieforpliktelser som kan gjøre det vanskelig å delta i opplæring, og flere har svak kompetanse i norsk.

Agder fylkeskommune har deltatt i flere nasjonale satsinger som skal bidra til at flere voksne får anledning til å gjennomføre opplæring. Karriere Agder Kristiansand deltok i 2019 i et forsøksprosjekt hvor asylsøkere ble realkompetansevurdert på annet språk enn norsk eller samisk. Dette forsøket har bidratt til en lovendring, som nå gjør det mulig å gjennomgå realkompetansevurdering på eget morsmål ved bruk av tolk.

Et forsøksprosjekt med modulisert fag- og yrkesopplæring, som i 2019 ble administrert av Karriere Agder Lyngdal, ble utvidet med flere fag i 2019. Prosjektet er delfinansiert med statlige midler, og ivaretar de voksnes rett til et fleksibelt og individuelt tilrettelagt tilbud.

Fagskolen gir høyere utdanning innen yrkesfagene, og ligger på nivå mellom videregående opplæring og universitet/høyskole. Fagskolen i Agder gir tilbud innen tekniske og maritime fag, og helsefag. I tillegg gir Agder fylkeskommune desentralisert fagskoletilbud i helse- og oppvekstfag. Tilbudet utvikles i samarbeid med kommunene og ansattes organisasjoner.

Agder fylkeskommune vil fortsette å gi god realkompetanse og tilrettelagte opplæringstilbud til voksne, i samsvar med det lokale næringslivets behov for kompetanse.

7 Innspill

For å få et bredere perspektiv på videregående opplæring i Agder fylkeskommune, har vi invitert Ungdommens fylkesutvalg, elev- og lærlingombudet og arbeidstakerorganisasjonene til å gi sine kommentarer til resultatene som presenteres i tilstandsrapporten.

7.1 Ungdomsperspektivet på videregående opplæring i Agder

Ungdommens fylkesutvalg (UFU) vil først og fremst påpeke at vi opplever at de videregående skolene i Agder holder høy kvalitet og treffer godt på det ungdommen ønske å utdannes seg til. Dette ser vi blant annet på andelen elever som gjennomfører videregående, og andelen elever som kommer inn på sitt førstevalg. Videre opplever vi at bygningsmassen stort sett er av tilfredsstillende kvalitet. Derimot er det på noen skoler ikke tilfredsstillende klimaanlegg, dette medfører at temperaturen kan bli for høy eller lav og at elevenes konsentrasjonsevne svekkes.

Vi opplever at rådgivertjenesten holder for lav kvalitet. Dette gjelder både på videregående og på ungdomskolen. Spesielt opplever vi at rådgivere ikke har nok kunnskap om den nye nærskolepoengordningen. Vi har forståelse for at rådgiverne på ungdomskolen ikke er fylkeskommunens ansvar, men siden fylkeskommunen har ansvar for inntaksreglementet til videregående og gjennomføring av inntaket, så ser vi på det som rimelig at fylkeskommunen tar ansvar for å heve kompetansen blant rådgiverne i fylket.

UFU opplever at de videregående skolene i fylket har en lang vei å gå når det kommer til elevmedvirkning. Jf. Opplæringsloven § 11-6 skal alle videregående skoler ha et elevråd som oppfyller visse enkle krav. Vi oppfatter at skolene i stor grad oppfyller disse kravene, vi mener allikevel at dette ikke er nok. I dag opplever vi at elevrådene på flere videregående skoler nærmest bare har en symbolsk rolle for å oppfylle de formelle kravene.

7.2 Innspill fra Elev- og lærlingombudet

Elev- og lærlingombudet for videregående opplæring i tidligere Aust-Agder fylkeskommune og fra nyttår Agder fylkeskommune, opplevde at de aller fleste henvendelsene forrige skoleår kom høsten 2019 og frem til skolene ble stengt i mars 2020 på grunn av coronaviruset. Ombudets helhetlige inntrykk av forrige skoleår er at ansatte og voksne rundt ungdommene står på for å skape gode og trygge miljøer både på de videregående skolene og i læretiden.

30prosent av henvendelsene kom fra lærlinger eller lære kandidater i bedrift. De

flESTE gjaldt miljø, mistrivsel og krenkelser. Lærlingenes trivselsutfordringer henger svært ofte sammen med privatsituasjonen og utfordringer fra tidligere. I mange tilfeller kjenner ikke arbeidsgiver til bakenforliggende årsaker. Ombudet har som tidligere år hatt fokus på skolebesøk for å møte elevene i VG2 yrkesfag. Temaet har vært møtet med arbeidslivet og særskilt hva som er rett- og pliktperspektivet i arbeidstakerrollen, for eksempel hvordan man sier fra når ting er vanskelig.

Elevhenvendelsene sank noe fra året før og utgjorde 26 prosent. Hovedvekten av elevhenvendelsene gjaldt miljø, mistrivsel og krenkelser. De fleste av disse igjen kontaktet ombudet på grunn av relasjonen til medelever eller ansatte i skolen. Mange av sakene er svært sammensatte. Både private forhold og hendelser på sosiale medier og fritid tas inn i skolehverdagen. Elev- og lærlingombudet opplever at det er viktig å bistå eleven så tidlig som mulig når skolehverdagen blir krevende. For ombudet har god kommunikasjon, det å skape felles begrepsforståelse blant de involverte, samt ha fokus på ryddige prosesser i sakene vært viktig for å skape et godt utgangspunkt videre. En mulig årsak til at antallet elevhendelser sank fra året før er sannsynligvis Covid-19 og stengingen av de videregående skolene.

Det har vært en stor økning i antall henvendelser fra instansene rundt lærling og elev. 44 prosent av henvendelsene var fra disse. Det er en positiv utvikling at de som jobber rundt lærling og elev har tillit og opplever at de kan kontakte ombudet. Ombudet har blitt kontaktet av ansatte i skolen, bedrift, opplæringskontor, oppfølgingstjenesten og helsepersonell m.fl. De ber om råd, veiledning eller ønsker ombudet inn i konkrete tilfeller for å drøfte og/eller bistå elev/lærling. Ombudet mottok henvendelser om krenkelser fra alle skolene i østre Agder med unntak av Lillesand videregående skole.

Da videregående skoler åpnet igjen før sommeren ble ombudet kontaktet av enkelte elever som ikke ønsket seg tilbake til skolen av ulike årsaker. Noen opplevde også at de fikk større ro og faglig utbytte ved å sitte hjemme, mens andre opplevde motsatt. Ombudet ble særskilt kontaktet av lærlinger om regelverk rundt permitteringer og hvordan de kunne få kontakt med NAV.

7.3 Kommentar fra arbeidstakerorganisasjonene

Arbeidstakerorganisasjonene setter pris på muligheten til å få kommentere tilstanden i videregående opplæring i Agder.

Rapporten presenterer først og fremst kvantitative data som viser at tilstanden i skolen er god. Den sentrale ambisjonen til fylkeskommunen er å få en høyere andel unge til å fullføre videregående opplæring, og tidligere tilstandsrapporter og politiske vedtak har pekt på at det vil kreve betydelige ressurser.

I tillegg til tilstrekkelige ressurser, mener vi det viktigste for opplæringssektoren i overgangen fra to fylkeskommuner til Agder fylkeskommune er å sikre stabilitet og

forutsigbarhet gjennom klare rammer. Det krever involvering av organisasjonene slik at de kan bidra med de ansattes perspektiv og det faglige perspektivet de representerer. Utdanningsdirektøren har i samtaler knytta til tilstandsrapporten signalisert at han ønsker et tettere og bedre samarbeid med organisasjonene i det videre skoleutviklingsarbeidet. Vi deler ønsket og ser også fram til et tettere og mer strukturert samarbeid. Med utgangspunkt i dette vil vi peke på noen av utfordringene og forventningene knytta til forbedringsarbeidet i videregående opplæring.

Budsjettmodell og økonomiske rammer

Ny budsjettmodell for de videregående skolene blir ferdigstilt høsten 2020. Den skal sikre forutsigbarhet for skolene. Mandatet for arbeidet med modellen sier at de økonomiske rammene for tildeling til skolene skal ligge fast. Med de forventningene som ligger i politiske vedtak og videre utvikling av skolen, frykter vi at skolene selv må finne midler innafor allerede stramme rammer. Ett eksempel er arbeidet med internasjonalisering. Skolene har en sentral plass i den, men det er ikke planlagt hvordan skolene skal sikres rammer for å finansiere deltakelsen i dette arbeidet.

Budsjettmodellen legger elevgrupper på 15 (yrkesfag) og 30 (studieforberedende) til grunn, men på skolenivå blir ofte grupper slått sammen av økonomiske årsaker. Det er ikke uvanlig med elevgrupper på 20-30 elever i fellesfag i yrkesfaglige programområder.

Dette er to eksempler som viser at læringsutbyttet kan bli svakere enn målsettingene fordi en ikke har rammer til å innfri forventninger.

Nytt skoleadministrativt system – Visma inSchool

Arbeidet med å implementere det nye skoleadministrative systemet har startet. Målet med systemet er at det skal forenkle det byråkratiske arbeidet og frigjøre tid til mer direkte pedagogisk og faglig arbeid i skolen. Erfaringene fra fylkeskommunene som har tatt i bruk systemet viser at manglene ved det har vært så store at en må bruke mer tid på skoleadministrative oppgaver. Vi er bekymra for at dette kan svekke utviklingsarbeidet i skolene. Mer konkret er vi bekymra for arbeidsforholdene til skolelederne som kan få merarbeid ved innføringa av systemet.

Forutsigbarhet for arbeidstakerne

I Vest-Agders tilstandsrapport for 2018 etterlyste organisasjonene et mer systematisk arbeid som sikrer at avtaleverket praktiseres korrekt og forutsigbart. Det er lagt ned mye arbeid i Agder fylkeskommune for å sikre gode rutiner og reglementer. Til tross for dette – og fellesskolering i deler av avtaleverket – erfarer organisasjonene fortsatt at det er ulik etterlevelse av avtaler, rutiner og reglementer på virksomhetsnivå.

Kvalitet i opplæringa

«Kvantitative data har en sentral plass i tilstandsrapporten. Fakta som viser

fylkeskommunens utvikling, og hvordan Agder ligger an sammenliknet med landet for øvrig, er en viktig del av grunnlaget for valg av tiltak fremover. Men vi trenger også å høre hvordan de som er involvert i opplæringen, elever, lærlinger, lærere og skoleledere, opplever tilstanden.» (Fra innledninga i tilstandsrapporten).

Som ansatte i fylkeskommunen arbeider medlemmene våre for at ungdommene i videregående opplæring skal lykkes med å skaffe seg kunnskaper og ferdigheter knytta til fag og fagopplæring. I tillegg er de opptatt av at elevene våre skal få muligheten til å utvikle seg i et bredere perspektiv – de skal få utvikle seg som mennesker slik at de kan mestre livet også utenfor studier og arbeidsliv.

I samarbeidet med fylkeskommunen erfarer vi at utdanningsavdelinga har stor tillit til lærerprofesjonen. Vårt ønske er at en i utarbeidelsen av neste tilstandsrapport har etablert et så tett samarbeid mellom arbeidsgiver og de ansattes organisasjoner at en sammen kan presentere vurderinger som går bak de målbare resultatene og beskriver det faktiske arbeidet som blir gjort i opplæringa.

8 Veien videre

I 2030 er Agder en region som er preget av god helse og høy deltakelse i arbeidslivet. Vårt viktigste bidrag for å få dette til, er at alle som får opplæring i fylkeskommunen, hver dag får mulighet til å realisere sine evner og utvikle sin kompetanse. De skal utfordres, inspireres og motiveres til å sette mål for egen læring og utvikling. Alle skal oppleve å bli løftet faglig og menneskelig, og bli møtt med høye forventninger.

Fagfornyelsen vil føre til store endringer i utdanningssektoren de nærmeste årene. Ny overordnet del ble vedtatt i 2018, og gjelder fra høsten 2020. Dokumentet setter en ny standard for inkludering av verdier og prinsipper i læringsarbeidet i alle fag.

Skoleåret 2019-2020 behandlet fylkeskommunen høringer om nye læreplaner, og satte i verk etterutdanningstiltak for å styrke lærernes og skoleledernes kompetanse. Agder fylkeskommuner har inngått et forpliktende partnerskap med UiA som del av den nasjonale etterutdanningsstrategien, «Desentralisert kompetanseutvikling, DeKomp». Agders tema i satsingen er Fagfornyelsen, og fylkeskommunen og UiA samarbeider om å utvikle kompetansetilbud for skolene.

Læringsmiljøet for elevene i Agder fylkeskommune er i hovedsak godt, men vi vil arbeide for at det skal bli enda bedre. Alle indikatorene skal opp på grønt nivå. Fylkeskommunen har nulltoleranse for alle former for mobbing og trakassering. Alle som får et opplæringstilbud i Agder fylkeskommune, skal ha et trygt og godt læringsmiljø, og skolene og lærebedriftene legger vekt på å forebygge mobbing.

Det langsiktige, kvantitative målet for læringsutbytte er at elevene i Agder fylkeskommune skal ha karakterer på landsgjennomsnittet eller bedre. I fremtidens arbeids- og samfunnsliv vil samarbeid på tvers av sektorer og faggrenser være viktig. Derfor har fylkeskommunen også som mål at elevene og lærlingene, i tillegg til faglig kompetanse, skal utvikle god samarbeidskompetanse.

Agder fylkeskommune skal øke levekår og redusere utslipp. Det krever at vi har innovative, kunnskapsrike og samfunnsengasjerte innbyggere. Innovasjon og bærekraft skal derfor være sentrale elementer i opplæringen, både i skole og bedrift.

Agder har, gjennom målrettet arbeid, økt antallet ungdommer som fullfører og består videregående opplæring med nærmere 400 per årskull. Fullført videregående opplæring betyr mye for den enkeltes mulighet til å komme i arbeid og oppleve god livskvalitet, og Agder vil trenge mange hender i arbeid i årene som kommer. Det er derfor viktig, både for samfunnet og for den enkelte, at vi viderefører innsatsen for å øke gjennomføringen i videregående opplæring.

Vi ønsker at flest mulig skal gjennomføre opplæringen på normert tid, slik at de er klare til å gå videre til høyere utdanning eller ut i arbeidslivet rett etter videregående. Det forutsetter at hver enkelt elev og lærling får opplæring og vurdering som er tilpasset egne forutsetninger.

Uansett hvor godt skolene og lærebedriftene arbeider, vil det imidlertid være noen som trenger lenger tid. Vi må ikke slippe taket i de som går ut av skolen eller læreplassen uten å ha gjennomført planlagt opplæring. Det langsiktige målet for fullført og bestått planlagt opplæring, både nasjonalt og i Agder fylkeskommune, er 90 prosent. Skal vi nå dette målet, vil det sannsynligvis være nødvendig å utvide tidsrammen mellom normert tid for fullføring og måletidspunktet ytterligere.

I tilstandsrapportene fra tidligere er det lagt vekt på at i arbeidet med utfordringsbilde, mål og tiltak, må lærerorganisasjonene inviteres inn for å styrke arbeidet mot felles mål. De førende prinsippene for Agder fylkeskommune vektlegger blant annet samhandling på tvers, kvalitet i leveransene, brukeren i sentrum og åpenhet og tillit.

Førende prinsipper for Agder fylkeskommune:

- Samhandling på tvers, internt og eksternt
- Kvalitet i leveransene og brukeren i sentrum
- En robust og fleksibel fylkeskommune
- En synlig fylkeskommune
- Tydelig strategisk retning, og god gjennomføring
- Innovasjon og kontinuerlig forbedring
- Bruke fylkeskommunens samlede kompetanse
- Åpenhet og tillit
- En attraktiv og framoverlent fylkeskommune

I årsbudsjett for 2020 har vi lagt vekt på at vi sammen må profesjonalisere alle ledd i organisasjonen. Forskning og erfaring fra forbedringsarbeid viser at politikk, administrasjon og profesjon må samarbeide dersom vi skal lykkes med å skape utviklingskraft i skolen. For 2020 og fremover må vi se på hvilke arena som brukes og lage et godt årshjul for dette arbeidet.

9 Tabelloversikt

<i>Tabell 1: Gjennomføring etter fem/seks år, fylkesresultater</i>	8
<i>Tabell 2: Status for gjennomføring etter fem/seks år.....</i>	9
<i>Tabell 3: Gjennomføring etter fem/seks år fordelt på utdanningsretning</i>	9
<i>Tabell 4: Status for gjennomføring etter ett skoleår.....</i>	10
<i>Tabell 5: Gjennomføring etter ett skoleår fordelt på utdanningsretning</i>	10
<i>Tabell 6: Gjennomføring etter ett skoleår fordelt på utdanningsprogram.....</i>	10
<i>Tabell 7: Fravær</i>	11
<i>Tabell 8: Overganger mellom trinn</i>	11
<i>Tabell 9: Oppfølgingstjenesten.....</i>	11
<i>Tabell 10: Overgang fra Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram.....</i>	12
<i>Tabell 11: Antall nye lære-/opplæringskontrakter</i>	12
<i>Tabell 12: Andel søkere med lære-/opplæringskontrakt.....</i>	13
<i>Tabell 13: Andel oppnådd fag-/svennebrev tre år etter oppstart.....</i>	13
<i>Tabell 14: Antall hevede lærekontrakter</i>	13
<i>Tabell 15: Sysselsetting for fagarbeidere</i>	13
<i>Tabell 16: Eksamenskarakterer i norsk Vg3 – utvikling</i>	16
<i>Tabell 17: Standpunktkarakterer i norsk, Vg3 studieforbereidende</i>	17
<i>Tabell 18: Standpunktkarakter i sentrale fellesfag.....</i>	17
<i>Tabell 19: Standpunktkarakter i yrkesfaglige programfag.....</i>	17
<i>Tabell 20: Karaktersnitt, alle karakterer</i>	18
<i>Tabell 21: Grunnskolepoeng 2019-2020</i>	18
<i>Tabell 22: Standpunktkarakter i sentrale fellesfag på 10. trinn</i>	18
<i>Tabell 23: Resultater fag- og svenneprøver.....</i>	18
<i>Tabell 24: Elevundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing.....</i>	20
<i>Tabell 25: Elevundersøkelsen – indikatorer for undervisningskvalitet</i>	21
<i>Tabell 26: Elevundersøkelsen – indikator for elevmedvirkning.....</i>	21
<i>Tabell 27: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing.....</i>	21
<i>Tabell 28: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for opplæringskvalitet.....</i>	22
<i>Tabell 29: Karrieresentrene's aktivitet</i>	24
<i>Tabell 30: Voksne elever i Agder.....</i>	24
<i>Tabell 31: Fagskoletilbud helsefag</i>	25
<i>Tabell 32: Fagopplæring for voksne uten ungdomsrett</i>	26
<i>Tabell 33: Antall kontrakter Vg3 fagopplæring - voksne</i>	26
<i>Tabell 34: Andel oppnådd fag-/svennebrev</i>	26

AGDER
fylkeskommune

Agder fylkeskommune

Postboks 788, Stoa
NO-4809 Arendal

Besøksadresse Kristiansand:
Tordenskjolds gate 65

Org.nr.: 921 707 134
Bank: 3207.28.74993

Besøksadresse Arendal:
Ragnvald Blakstads vei 1

www.agderfk.no

